

Terörün Acımasız Yüzü: İntihar Saldırıları

Terörün Acımasız Yüzü: İntihar Saldırıları[i]

Erol BURAL

İntihar saldırıları, bireysel intihardan farklı olarak, eylemi gerçekleştiren kişiden ziyade üçüncü kişileri hedef almaktadır. Bir örgüt adına ve siyasi/dini/ideolojik hedefler uğruna eylemi gerçekleştiren kişi kendi ölünü kesin olan bir eylemde bulunmakta; kendisiyle birlikte sonuçta kaç kişinin öleceği veya zarar göreceği belli olmayan fakat maksimum sayıda kişiyi öldürmeyi hedef alan bir eylemi gerçekleştirmektedir (Açıkgöz, 2016).

İntihar bombacılığı kaçış ya da kurtarma görevi gerektirmeyen basit ve düşük maliyetli bir işlemdir. İntihar bombacısı olarak seçilen kişi, yapacağı saldırının kesin zamanını, yerini ve koşullarını kendisi seçebildiğinden yüksek can kaybı ve çok sayıda insanı yaralama olasılığını artırmaktadır. Eylem sırasında intihar bombacısının ölümünün hemen hemen kesin olması, sorgulanma ve önemli bilgileri teslim etme korkusu oluşturmamaktadır. İntihar bombacılığı eylemleri bir çaresizlik hissi uyandırdığı için halk ve medya üzerinde çok büyük bir etkiye sahiptir. Çünkü intihar saldırıları, medya açısından geniş kapsamı ve haber değeri olan bir olay olarak görülmektedir (Arslan, 2017).

Terörizmin tarihi incelendiğinde Yahudiler, Hindular, İsmaililer ve Japonlar'ın intihar saldırılarını bir taktik olarak kullandıkları görülmektedir. İntihar saldırılarının ilk örneklerine Sicari tarikatı mensubu Yahudiler ile Yahudi Zeolotlarda rastlanılmakta, bu örgütlerin Yahudilerin düşmanı olarak gördüklerini öldürme yoluna gittiklerine şahit olunmaktadır. Sicari adı verilen hançerlerle kurbanına yaklaşan sakdanganlar, kendisinin de öleceğini bilerek eylemde bulundukları bilinmektedir. Terörizm tarihindeki ilk intihar saldırılarından bu nedenle Zeolotlar ve Sicariler olduğu belirtilmektedir (Gambetta, 2005).

İntihar saldırıları en yaygın ve ölümcül biçimiyle, 20'nci yüzyılın son çeyreğinden sonra görülmeye başlanmıştır. Modern anlamdaki intihar saldırılarının başlangıcı olarak çoğunlukla Hizbullah örgütü gösterilmektedir. Hizbullah, ilk intihar eylemlerini İsrail ve Amerika'ya karşı düzenlemiştir. 11 Kasım 1982'de İsrail'e yönelik düzenlenen ilk intihar saldırısında 141 İsrail askeri ve subayı hayatını kaybetmiş, yaralanmıştır. Hizbullah'ın ikinci saldırısı ise daha yıkıcı ve etkili olmuştur. 23 Ekim 1983'te bir intihar saldırısının yönetimindeki bomba yüklü kamyon, Beyrut'ta görevli ABD Deniz Kuvvetleri'ne bağlı bir askeri birliğe saldırmış, saldırıda 296 Amerikan askeri ölmüş, 84 asker de yaralanmıştır (Gambetta, 2005).

Modern anlamda intihar saldırılarına başvuran örgütlerden bir diğeri de, Sri Lanka'da faaliyet gösteren Tamil Elam Kurtuluş Kaplanları ya da bilinen kısaltmasıyla LTTE isimli örgütdür. LTTE, 1980'den 2003'e kadarki dönemde gerçekleştirilen toplam 315 intihar eyleminden 76'sını gerçekleştirmiştir. Tamil Kaplanları, intihar saldırıları aracılığıyla iki dünya liderine suikast düzenleyen tek örgüt olarak terörizm tarihindeki yerini almıştır. Hindistan Başbakanı Rajiv Gandhi ile Sri Lanka Devlet Başkanı Prendesa suikastlarından sorumlu tutulan bu LTTE, Mayıs 2009'da Sri Lanka hükümetine bağlı ordu birliklerinin düzenlediği geniş kapsamlı bir operasyonla fiilen ortadan kalkmıştır. LTTE'nin Hizbullah'dan en önemli farkı, askeri birimlerin yanı sıra sivil unsurları da hedef olarak seçmesidir (Gambetta, 2005).

Türkiye'de intihar eylemlerinin tarihi ise PKK terör örgütü ile başlatılabilir. Etnik-temelli ayrılıkçı terör örgütlerinde intihar saldırılarının temel motivasyonu, etnik kimliğin sözde devlet şiddetinden özgürleştirilerek devlet-örgüt çatışmasında toplum ve devleti mücadeleden caydırma. Etnik ve ayrılıkçı intihar eylemlerinin dini motivasyonlu terörden ayrılan en önemli yanı sektörler bir fikir etrafında işlenerek meşrulaştırılıyor olmasıdır. PKK, intihar eylemlerine dinsel motifler kullanarak ölümden sonra yaşam vaatlerinde bulunmamaktadır. Bunun yerine, dinin kutsallığı örgütün, liderin ve sözde "yüce" amacın kutsallığı ile takas edilmiştir (Yeşiltaş, 2016).

PKK'nın 1995'teki Beşinci Kongresi, örgütün yeniden yapılanma, yeni hedefler belirleme ve hedeflere ulaşmak açısından yeni eylem biçimlerine başvurmaya başlamasıyla bir dönüm noktasıdır. Strateji değişikliği ihtiyacında, aynı zamanda PKK'nın kendi içinde yaşadığı bir dizi değişimin ve güvenlik güçleri karşısında ağır kayıplar vermesinin neden olduğu kriz dönemi etkili olmuştur. Bu hedefe matuf ilk intihar saldırısı olarak kayıtlara geçen eylem, 30 Haziran 1996'da, hamile gibi davranan Zeynep Kınacı tarafından Tunceli'de gerçekleştirilmiştir. Eylemde 8 asker şehit olmuş, 29 asker yaralanmıştır (Yeşiltaş, 2016).

Bu tarihten 1999 yılına kadar PKK terör örgütü tarafından toplam 22 intihar eylemi düzenlenmiş, bunlardan 15'i gerçekleştirilmiş, 7'si ise güvenlik güçleri tarafından önlenmiştir. 1995 ve 1999 yılları arasında PKK tarafından düzenlenen intihar eylemleri tahkik edildiğinde, tüm eylemlerin PKK'nın lider kadrosu tarafından yönetildiği görülmektedir. İntihar bombacısı olarak seçilen militanlar arasında hiçbirinin bu görevi gönüllülük esasıyla vazife edindiği görülmemiştir. Eylemlerin hedef tipleri incelendiğinde, eylemin yapıldığı ildeki devlet yetkilileri, polis veya askeri personel ve kurumlar hedef alınmış; eylemlerde maksimum etki gözetildiğinden genellikle sivil kayıplar yaşanmıştır. Özellikle 2007, 2012 ve 2016 yıllarında gerçekleştirilen intihar eylemlerinde ise doğrudan siviller hedef alınmıştır (Yeşiltaş, 2016).

İntihar saldırıları en agresif terörizm çeşididir. Özünde hedef hükümetin politikasını değiştirmeye zorlama vardır. Mantığı çok basittir: Topluma acı vermek ve ceza çektmek, böylece teröristlerin hedeflerine ulaşmasını sağlamak ya da toplumu hükümete karşı ayaklandırmak (Şimşek, 2019).

İntihar saldırısı temel olarak, kişinin kendi yaşamını belli bir politik amaca ulaşmak ya da yıkım gerçekleştirmek için feda etmesidir. Psikolojik ve fiziksel olarak iyi yetişmiş bir terörist hedefteki düşmana zarar vermek için ölmeye hazırdır. İntihar saldırısı, bilinci açık olan birey ya da bireylerin politik motivasyonlu vahşi bir saldırıyı kendilerini hedef yerinde patlatarak gerçekleştirmesidir. Eylemi düzenleyen kişinin ölmesi görevin başarı ile tamamlanması için ön şarttır. İntihar saldırıları, terörün alt dallarını içeren asimetrik savaş ve etnik çatışmaları içerir. Başka bir deyişle, intihar saldırıları çalışarak etnik çatışma, uluslararası güvenlik ve politika konuları daha derin analiz edilebilir (Şimşek, 2019).

İki tip intihar saldırısı vardır: bireylerin düzenlediği ya da araç kullanılarak düzenlenen intihar saldırıları. Bu iki saldırı şeklinin de kendine has avantaj ve dezavantajları mevcuttur. Bireysel tip saldırılarda saldırgan patlayıcıyı kendi üzerinde taşıyabilmekte ve saklayabilmektedir. Bireysel tipin dezavantajı bireyin belirli miktar yani sınırlı miktarda patlayıcı taşıyabilmesidir. Dolayısıyla etkisi de sınırlıdır. Avantajı ise ulaşılması güç hedeflere kolayca ulaşmasıdır (Şimşek, 2019).

Araç / vasıta kullanılarak düzenlenen intihar saldırıları; kara, hava ve denizde kullanılan, motorlu ya da motorsuz her türlü bombaya dönüşebilecek olan taşıtı kapsamaktadır. Kamyon ve araba en çok kullanılan taşıtlar olmakla birlikte motosiklet, bisiklet de kullanılmaktadır. Araç kullanmanın avantajı; yüklü miktarda patlayıcı taşıyabildiği için daha büyük hasarlar yaratmasıdır. Bisiklet ve at / eşek arabası gibi taşıtlar da masum görünerek birçok yere ulaşabilmektedir. Araçlı saldırıların dezavantajı; saldırı öncesinde aracın temin edilmesi, saklanması ve hazırlanması zor olduğundan lojistik desteğe çok fazla ihtiyaç duyulmasıdır. Fakat bilinmelidir ki kullanılan tipler farklılık gösterebilir ve her an değişebilir. Örneğin araçla hedefe ilerleyen saldırgan bombalı araç patlamayınca üzerinde bulunan bombayı patlatmaya karar vererek hedefe doğru ilerleyebilmekte ve amacına ulaşabilmektedir (Şimşek, 2019).

İntihar saldırılarının nedenleri arasında radikalleşme, milliyetçilik, psikolojik ve toplumsal nedenler, maddi nedenler, rasyonalite, halk desteği, intikam duygusu gibi argümanların öne çıktığı görülmektedir (Gülşen, 2019).

İntihar bombacılığı eylemlerinde dini motivasyonların da çok büyük etkisi bulunmaktadır. Ancak bu etki dinin kendi ritüellerinden ya da öğretilerinden kaynaklı olmaktan daha ziyade içi boşaltılıp yeni anlamlar yüklenen yanlış kavramsal öğretilerin tedavüle sokulmasındandır. Aslında hiçbir semavi dinin gerçek öğretilerinde şiddet ve terörü meşrulaştırma, intihar eylemini hoş karşılama gibi bir şey söz konusu değildir. Çünkü bütün dinler masum bir insanı öldürme fikrine karşıdır. Dinlerin barışçı tarafı, dindarlığın terör ve şiddet boyutunun ötesindedir. Dindarlıkta doğal olan barıştır. Terör ve şiddet ise dindarlığa zerk edilen yapay bir zehirdir (Arslan, 2017).

İntihar bombacıları aldıkları eğitimle çıktıkları yolda yüce bir amaca hizmet ettiklerine ve bunun maddi güçle bir ilgisinin olmadığına ve yaptıkları fedakârlığın hiçbir paranın satın alınamayacağına yetmeyeceği ulvi bir hizmet olduğuna inandırılmaktadırlar. İntihar bombacılarının içinde bulundukları psikolojik durum zaten bunun için uygundur ve bu durum terör örgütlerinin ekmeğine yağ sürmektedir (Arslan, 2017).

İntihar saldırılarının beş temel özelliği vardır.

- 1.İntihar saldırılarını planlayan ve destekleyen bir örgüt mevcuttur.
- 2.Farklı ideolojik yapılarıdaki örgütler intihar saldırılarını bir taktik olarak kullanılmaktadırlar. Bazı ülkelerde düzenli orduların dahi intihar saldırısı eylemi gerçekleştirdiği bilinmektedir.
- 3.İntihar saldırısı eylemi gerçekleştiren örgütler, intihar saldırısının yanında diğer terör taktiklerinden de faydalanılmaktadırlar.
- 4.İntihar saldırıları çoğunlukla çatışmanın zayıf olan tarafına gerçekleştirilmektedir.
- 5.İntihar saldırısı eylemleri çoğunlukla, radikal eylemleri benimseyen ya da toplumda kendisine yer bulamamış elemanlara sahip örgütler tarafından kullanılmaktadır (Gambetta, 2005).

Başka bir yaklaşımla intihar saldırılarının özellikleri üç başlık altında incelenmiştir. Birincisi hemen hemen tüm intihar saldırıları organize bir faaliyetin parçası olmasıdır. İkincisi demokratik ülkelerin intihar saldırılarının daha çok mağduru olmalarıdır. Üçüncüsü ise intihar saldırılarının stratejik bir amacı bulunmasıdır. İntihar saldırılarını düzenleyen örgütler, üzerinde hak iddia ettikleri bölgelerden demokratik güçlerin çıkmasını amaçlamaktadırlar (Pape, 2005).

Sonuç olarak intihar terörizmi, Marksist sol örgütlerden din motivasyonlu örgütlere kadar geniş bir yelpazeye yayılmış terör örgütleri tarafından kullanılmaktadır. Her türlü terör eylemi medyanın dikkatini çekmesine rağmen, intihar saldırılarının daha fazla dikkat çektiği bilinmektedir. Bu çekiciliğin farkında olan terör örgütleri de daha fazla dikkat çekmek amacıyla intihar saldırıları düzenlemektedirler. İntihar saldırılarının son yıllarda özellikle Afganistan'da sıklıkla kullanıldığı, bu saldırı tipinin diğer terör taktik ve yöntemleriyle birlikte kullanıldığı da görülmektedir. Çoğunlukla sivilere yönelik düzenlenmesi nedeniyle sansasyonel terör eylemleri kategorisinde değerlendirilen intihar saldırılarını düzenleyen bireylerin bu tür eylemlere ikna süreçleri ve bu kişilerin psikolojik durumları başka bir yazının konusu olmayı hak etmektedir.

Kaynakça

- Açıkgöz, R. (2016). İntihar saldırıları ve terörizm ilişkisi üzerine eleştirel bir değerlendime (Filistin örneği). Mukaddime, 7(2), 321-340.
- Arslan, H. (2017). Kamu güvenliğinin önemli bir tehdidi olarak intihar bombacılığı fenomeni ve mücadele yöntemleri. Güvenlik Çalışmaları Dergisi, 19(1), 47-66.
- Gambetta, D. (2005). Can we make sense of suicide mission? In D. Gambetta, (Ed). Making Sense of Suicide Missions, (pp. 259-299). New York, NY: Oxford University Press.
- Gülşen, H. (2019). İntihar Saldırıları Üzerine Bir İnceleme: Çeçen İntihar Eylemleri. Güvenlik Stratejileri Dergisi, 15(30), 353-377.
- Pape, R.A. (2005). Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York, NY: Random House.
- Şimşek, H. S. (2019). Etnik terör ve kadın intihar saldırganları: Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Bursa Uludağ Üniversitesi).
- Yeşiltaş, M. (2016). Bir Terör Yöntemi Olarak İntihar Eylemleri ve Türkiye'deki Durum. Erşim tarihi: 31.03.2021, <https://kriterdergi.com/dosya/bir-teror-yontemi-olarak-intihar-eylemleri-ve-turkiyedeki-durum-1>.

[1] Atfı için: Bural, E. (2021). Terörün Acımasız Yüzü: İntihar Saldırıları. Erşim adresi: <https://www.teram.org/Icerik/terorun-acimasiz-yuzu-intihar-sakdirilari-130>